

**Rechterlijke bevoegdheid om kennis te nemen van een verzoek tot echtscheiding:
het Hof verduidelijkt de betekenis en de strekking van het begrip „gewone
verblijfplaats” van een echtgenoot**

Dit begrip impliceert dat een echtgenoot slechts één gewone verblijfplaats kan hebben, ook al verdeelt hij zijn leven tussen twee lidstaten

IB, die de Franse nationaliteit heeft, en FA, die Ierse is, zijn in 1994 in Ierland getrouwd. Zij hebben drie kinderen, die inmiddels meerderjarig zijn. In 2018 heeft IB een verzoek tot echtscheiding ingediend bij de tribunal de grande instance de Paris (rechter in eerste aanleg Parijs, Frankrijk). Omdat die rechter zich relatief onbevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de echtscheiding, heeft IB hoger beroep ingesteld bij de cour d'appel de Paris (rechter in tweede aanleg Parijs, Frankrijk). Die rechterlijke instantie moet beoordelen of de tribunal de grande instance de Paris volgens de Brussel II bis-verordening¹ bevoegd is op basis van de gewone verblijfplaats van IB. De verwijzende rechter merkt onder meer op dat meerdere factoren wijzen op de persoonlijke en gezinsband van IB met Ierland, waar hij sinds 1999 woont met zijn echtgenote en zijn kinderen. Hij geeft echter ook aan dat IB sinds vele jaren elke week terugkeerde naar Frankrijk, waar hij het centrum van zijn zakelijke belangen had gevestigd. De verwijzende rechter is dan ook van oordeel dat IB in feite twee verblijfplaatsen had, namelijk een doordeweekse verblijfplaats in Parijs voor zijn werk en een tweede verblijfplaats bij zijn echtgenote en zijn kinderen in Ierland voor de rest van de tijd.

In die omstandigheden heeft de cour d'appel de Paris zich tot het Hof gewend met de vraag welke gerechten op grond van artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening bevoegd zijn om uitspraak te doen over de echtscheiding van IB en FA. In het bijzonder wil de verwijzende rechter van het Hof vernemen of een echtgenoot die zijn leven verdeelt tussen twee lidstaten zijn gewone verblijfplaats in die twee lidstaten kan hebben, zodat de gerechten van beide lidstaten bevoegd zijn om uitspraak te doen over de echtscheiding.

In zijn arrest verduidelijkt het Hof het begrip „gewone verblijfplaats” van een echtgenoot en oordeelt het dat een echtgenoot slechts één gewone verblijfplaats in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening kan hebben, ook al verdeelt hij zijn leven tussen twee lidstaten.

Beoordeling door het Hof

Aangezien de Brussel II bis-verordening geen definitie van het begrip „gewone verblijfplaats” en ook geen uitdrukkelijke verwijzing naar het recht van de lidstaten bevat, moet dit begrip volgens het Hof autonoom en uniform worden uitgelegd. Het Hof merkt onder meer op dat noch artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening noch andere bepalingen van deze verordening voorzien in de mogelijkheid dat een en dezelfde persoon gelijktijdig meerdere gewone verblijfplaatsen of een gewone verblijfplaats op meerdere plaatsen heeft. Dit zou met name afbreuk doen aan de rechtszekerheid doordat het moeilijker zou worden om vooraf te bepalen

¹ Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000 (PB 2003, L 338, blz. 1).

welke gerechten uitspraak kunnen doen over de echtscheiding, en het voor de rechter bij wie de zaak aanhangig is, moeilijker zou worden om na te gaan of hij bevoegd is.

Vervolgens oordeelt het Hof op basis van zijn rechtspraak betreffende de gewone verblijfplaats van een kind² dat het begrip „gewone verblijfplaats”, zoals dit wordt gebruikt ter bepaling van de gerechten die bevoegd zijn voor de ontbinding van de huwelijksband, in beginsel wordt gekenmerkt door twee aspecten: ten eerste de wil van de betrokkene om het gewone centrum van zijn belangen op een bepaalde plaats te vestigen en ten tweede de omstandigheid dat de betrokkene met een voldoende mate van bestendigheid aanwezig is op het grondgebied van de betrokken lidstaat.

Een echtgenoot die zich op grond van artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening als verzoeker beroept op de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van zijn gewone verblijfplaats moet dan ook noodzakelijkerwijs zijn gewone verblijfplaats hebben verplaatst naar een andere lidstaat dan die van de voormalige echtelijke verblijfplaats. Hij moet dus zijn wil kenbaar hebben gemaakt om het gewone centrum van zijn belangen in die andere lidstaat te vestigen en hebben aangetoond dat zijn aanwezigheid in die lidstaat een voldoende mate van bestendigheid vertoont.

In dat verband wijst het Hof op de bijzondere omstandigheden op basis waarvan de gewone verblijfplaats van een echtgenoot wordt bepaald. Zo is een echtgenoot die vanwege de huwelijks crisis besluit zich in een andere lidstaat te vestigen, vrij om sociale en familiebanden in stand te houden in de lidstaat van de voormalige echtelijke verblijfplaats. Daarnaast is de leefomgeving van een volwassene gevarieerder dan die van een kind en omvat zij een breder scala aan activiteiten en uiteenlopende belangen, zodat niet kan worden verlangd dat die belangen zich op het grondgebied van één enkele lidstaat concentreren.

Gelet op deze overwegingen komt het Hof tot de slotsom dat een echtgenoot weliswaar gelijktijdig meerdere verblijfplaatsen kan hebben, maar dat hij op één bepaald moment slechts één gewone verblijfplaats in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening kan hebben. Wanneer die echtgenoot zijn leven verdeelt tussen twee lidstaten, zijn dus uitsluitend de gerechten van de lidstaat waar die gewone verblijfplaats gelegen is, bevoegd om kennis te nemen van het verzoek tot ontbinding van de huwelijksband. Het staat aan de verwijzende rechterlijke instantie om op basis van alle feitelijke omstandigheden van de zaak na te gaan of de lidstaat waar die rechterlijke instantie gevestigd is, overeenkomt met de plaats waarnaar IB zijn gewone verblijfplaats in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van de Brussel II bis-verordening heeft overgebracht.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

² Zie met name arrest van 28 juni 2018, HR, [C-512/17](#).